

Susanna Weiberg, 0586-481 59
susanna.weiberg@degerfors.se

- Policy
- **Plan**
- Riktlinje
- Handlingsplan
- Rutin
- Instruktion

Planeringsstrategi

enligt plan- och bygglagen

Dokumenttyp Plan	Beslutsinstans Kommunfullmäktige
Dokumentet gäller	Dokumentansvarig Susanna Weiberg stadsarkitekt
Revideringar	
Datum för beslut 2024-04-29 § 47	Diarienummer KS 118-2022

Innehållsförteckning

1	Inledning/bakgrund	3
1.1	Översiktsplan	3
1.2	Planeringsstrategi.....	3
1.3	Organisation och metod	3
2	Ändrade planeringsförutsättningar	3
2.1	Ny lagstiftning	3
2.2	Nationella och regionala mål, planer och program.....	4
2.3	Statliga intressen	4
2.3.1	Riksintressen	5
2.3.2	Miljökvalitetsnormer.....	5
2.3.3	Hälsa, säkerhet och risk för olyckor	5
2.4	Allmänna intressen	5
3	Berörda dokument	6
4	Uppföljning översiktsplanen.....	7
4.1	Sammanfattning av uppföljningen konkreta riktlinjer.....	7
4.1.1	Boende	7
4.1.2	Näringsliv, handel och besöksnäring.....	7
4.1.3	Natur och vatten	7
4.1.4	Miljökvalitet	7
4.1.5	Säkerhet, riskbedömningar och totalförsvaret.....	7
4.1.6	Kultur och fritid.....	8
4.1.7	Utbildning och omsorg.....	8
4.1.8	Trafik.....	8
4.1.9	Teknisk försörjning	8
4.1.10	Vatten och avlopp.....	8
5	Sammanfattande bedömning av aktualiteten	9
5.1	Översiktsplanen.....	9
5.2	Övriga dokument	10
6	Fortsatt arbete	10

1 Inledning/bakgrund

1.1 Översiktsplan

Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den beskriver en viljeinriktning och ger vägledning för den fysiska planeringen i kommunen. Kommunens gällande översiktsplan antogs 2016 och tar sikte på 2030.

1.2 Planeringsstrategi

Begreppet planeringsstrategi infördes i en ändring i plan- och bygglagen (PBL 3 kap. § 23) 2020. Kommunfullmäktige ska ta fram och anta en planeringsstrategi under de två första åren efter ett ordinarie val (dvs senast 2024-09-11).

Avsikten med planeringsstrategin är att den genom att vara framåtsyftande ska bidra till att översiktsplaneringen bedrivs kontinuerligt och därigenom får större politisk betydelse.

Kommunfullmäktige ska ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar i början av varje mandatperiod. I arbetet med planeringsstrategin ska kommunen följa upp den gällande översiktsplanen, beskriva ändrade planeringsförutsättningar och ta ställning till den fortsatta planeringen.

Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i den fortsatta översiktsplaneringen. De formella kraven på innehållet eller processen är begränsade. Planeringsstrategin är kommunens dokument och den kan ändras vid behov även mellan de lagstadgade tillfällena.

1.3 Organisation och metod

Länsstyrelsen har lämnat ett länsövergripande planeringsunderlag i januari 2022 och ett kommunspecifikt planeringsunderlag i juni 2022.

Miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen fick 2022-05-17 § 61 i uppdrag av kommunstyrelsens arbetsutskott att ta fram en planeringsstrategi i samråd med övriga förvaltningar.

Avdelningschef och stadsarkitekt har utfört det praktiska arbetet. Möten har hållits med bl a förvaltningschefer för uppföljning av den gällande översiktsplanen och prioritering av framtida arbete.

Arbetet med planeringsstrategin redovisades för kommunstyrelsens arbetsutskott i september 2023. Planeringsstrategin har varit utsänd på remiss till berörda nämnder i kommunen 23 november 2023 – 1 februari 2024.

2 Ändrade planeringsförutsättningar

2.1 Ny lagstiftning

Plan- och bygglagen

3 kap. 5 § kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är

klimatrelaterade ska framgå av översiktsplanen, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra (augusti 2018).

3 kap. 23 § kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val (april 2020).

Miljöbalken

6 kap. förtydliganden av lagstiftningen angående processen för miljöbedömningar (januari 2018).

Barnkonventionen

I januari 2020 blev förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) svensk lag vilket innebär att barns rättigheter stärks vid tillämpningen av andra lagar.

Bostadsförsörjningslagen

Analysen som ska ligga till grund för kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska ha en tydligare inriktning mot bostadsbristen i den egna kommunen (april 2022).

Lagändringarna bedöms inte påverka inte översiktsplanens aktualitet.

2.2 Nationella och regionala mål, planer och program

Sedan översiktsplanen antogs 2016 har ett flertal mål och program på nationell och regional nivå tillkommit. Följande har bedömts vara mest relevanta utifrån kommunens egna visioner och mål:

Agenda 2030: särskilt arbete pågår som inte bara berör fysisk planering utan är övergripande för kommunens verksamheter.

Miljö- och klimatmål: hanteras i Energi- och klimatprogrammet.

Gestaltad livsmiljö: berörs delvis i Kulturmiljöprogrammet.

Nationell plan för transportinfrastruktur: viktig för pendlingskommun

Elektroniska kommunikationer: viktig för pendlingskommun

Energipolitiska mål: hanteras i energi- och klimatprogrammet

Örebro läns regionala utvecklingsstrategi.

De olika målen, planerna och programmen bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet men i det fortsatta arbetet med översiktsplanefrågor kommer en tydligare beskrivning tas fram av hur kommunen i den fysiska planeringen avser bidra till att nationella och regionala mål, planer och program uppfylls.

2.3 Statliga intressen

I länsstyrelsens planeringsunderlag redovisas förändringar som skett avseende statens intressen sedan översiktsplanen antogs 2016.

2.3.1 Riksintressen

- År 2017 beslutades om ett nytt riksintresseområde för friluftslivet, Södra Kilsbergen.
- Riksintresse för kommunikation, Värmlandsbanan, uppdaterades senast 2018.
- Januari 2022 beslutades ett utökat påverkansområde för buller och annan risk vid Villingsbergs skjutfält. Påverkansområdet berör en liten del av nordöstra hörnet av kommunen och består av skog, till stor del inom naturreservat.

2.3.2 Miljökvalitetsnormer

Ny förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer gäller 2022 – 2027.

2.3.3 Hälsa, säkerhet och risk för olyckor

- Kommunens syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön ska framgå av översiktsplanen.
- Boverket har tagit fram en ny vägledning om säkerhetsnivåer för bebyggelse
- Nya översvämningskarteringar för Gullspångsälven och Svartån.
- Nya riktvärden för buller vid bostadsbyggnader, 2017
- Kommunal vattentjänstplan ska vara klar 2023 enligt Lagen om allmänna vattentjänster.

Förändringar i de statliga intressena bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet men i det fortsatta arbetet med översiktsplanefrågor kommer ändringarna att beaktas.

2.4 Allmänna intressen

I länsstyrelsens planeringsunderlag redovisas även förändringar som skett avseende allmänna intressen sedan översiktsplanen antogs 2016.

- Kommunens syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön ska framgå av översiktsplanen.
- Ställningstaganden kopplat till klimatförändringar och klimatanpassningar saknas.
- Fyra nya naturreservat har bildats sedan översiktsplanen antogs.
- Ändring i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.
- Ny nationell plan för infrastruktur.

Förändringarna bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet men i det fortsatta arbetet med översiktsplanefrågor kommer ändringarna att beaktas.

3 Berörda dokument

Översiktsplanen består av ett huvuddokument och fyra bilagor.

Huvuddokument
Sammanfattande text, kartor och riktlinjer för framtiden.
Bilaga 1
Samma rubriker som i huvuddokumentet men mer bakgrunds- och nulägesbeskrivningar
Bilaga 2
Vatten och avlopp
Bilaga 3
Vindkraft
Bilaga 4
Miljökonsekvensbeskrivning

Övriga dokument som hör till översiktsplanen.

Fördjupad översiktsplan Högbergs industriområde, 1993
Trafikplan, 2003

Sedan översiktsplanen antogs 2016 har flera nya kommunala planeringsunderlag, mål och strategier tillkommit.

Dokument	Antaget
Risk- och sårbarhetsanalys 2023 - 2026	KF 2023
Plan och riktlinjer för bostadsförsörjningen 2024 - 2028	KF 2023
- Åtgärdsprogram, uppdatering (hör till tidigare riktlinjer för bostadsförsörjningen)	KS 2021
Naturvårdsprogram	KF 2021
Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS), tematiskt tillägg	KF 2022
Energi- och klimatprogram	Ej antaget
Kulturmiljöprogram	KF 2023
Vision BÄSTA Degerfors	
Handlingsplan för tillväxt	KS 2021
Avfallsplan	KF 2023
Laddinfrastrukturplan KS 147-2022	Ej antagen

4 Uppföljning översiktsplanen

I varje kapitel av översiktsplanen finns riktlinjer som antingen är allmänt hållna/strategiska och betonar olika mål och inriktningar, ”ska verka för”, ”bör” eller är mer konkreta om olika projekt som ”ska” genomföras. Det totala antalet riktlinjer är över 300 st.

De riktlinjer som bedömts som mest konkreta och uppföljningsbara valts ut och statusbedömts som grön = genomfört/pågår, gul = påbörjat/delvis genomfört, röd = inte påbörjat. Bedömningen finns i bilagan.

Eftersom ÖP siktar på 2030 kan det förväntas att statusen i nuläget 2023 för de konkreta riktlinjerna är blandat grön-gul-röd.

4.1 Sammanfattning av uppföljningen konkreta riktlinjer

4.1.1 Boende

- Planläggning och utbyggnad av Västra Möckelnstranden har genomförts.
- Planläggning och nybyggnad av radhus i centralt i Degerfors (Mor Marias gata).
- LIS-planen antagen (Landsbygdsutveckling i strandnära läge).
- Riktlinjer för bostadsförsörjningen antagna 2017.

4.1.2 Näringsliv, handel och besöksnäring

- Östra Kvarnberget har planlagts för verksamheter.
- Planprocess för att utöka Högbergstorps industriområde pågår.
- Strax utanför Åtorp har ny detaljplan möjliggjort nybyggnad av fryslager.
- Under de senaste åren har satsning på utveckling av området Fasaskogen/ Rönningshyttan skett (prioriterades pga regionalt intresse/samverkan). Detta var inte utpekade i översiktsplanen.
- Utveckling av Sveafallen/Berget har påbörjats under 2023.

4.1.3 Natur och vatten

- Naturvårdsprogrammet är antaget.
- Naturvårdsarbetet fortsätter med bl a översyn av reservatsföreskrifter.

4.1.4 Miljö kvalitet

- Vissa åtgärder har genomförts i projektform.
- Vid fysisk planering beaktas miljö kvalitetsfrågor.

4.1.5 Säkerhet, riskbedömningar och totalförsvar

- Området styrs till stor del av nationella riktlinjer och strategier. Lokal påverkansmöjlighet är inte så stor.

- Boverket har tagit fram en ny vägledning för bedömning av översvämningrisker.

4.1.6 Kultur och fritid

- Kulturmiljöprogrammet är antaget och uppföljande arbete kan påbörjas.
- Samverkan har utvecklats regionalt, inte specifikt med Karlskoga.
- En helhetssyn/vision för Folkets hus behövs.
- Satsningar har gjorts på Stora Valla IP som arena för elitfotboll.

4.1.7 Utbildning och omsorg

- En långsiktig strategisk plan för skolans lokaler behövs. Den bör utgå från pedagogik, ekonomi, tillgänglighet och trygghet.
- Gymnasieskola bedrivs sedan hösten 2021 i egen regi. Vuxenutbildning sker i samverkan med Karlskoga.
- För att få en helhetsbild över de äldres situation nu och i framtiden behöver en äldreplan upprättas. Arbetet med denna har påbörjats.

4.1.8 Trafik

- Degerfors klassas nu som en pendlingskommun men möjligheterna att pendla med kollektivtrafik har försämrats. Framförallt gäller detta tågtrafiken. Färre turer till Karlstad och inga turer till Örebro. Bättre samordning vid bussbyte i Karlskoga behövs.
- Åtgärdsvalsstudie för väg 205 genom Degerfors centrum pågår (trafikverket, regionen, kommunen).
- Trafikplanen behöver revideras.

4.1.9 Teknisk försörjning

- Sammankoppling med fjärrvärmenätet i Karlskoga pågår inom det nya gemensamma bolaget Möckeln Energi AB.
- Inventering gatubelysning behövs för ett säkert och effektivt nät.
- Planering utifrån ny lagstiftning om fastighetsnära insamling av avfall pågår.
- Bredband/stadsnät är helt utbyggt i tätorten och landsbygden är på god väg.
- Laddinfrastrukturplan finns framtagen men är inte antagen.

4.1.10 Vatten och avlopp

- Nytt vattenverk är byggt.
- Under 2024 kommer en vattentjänstplan att tas fram. Den utgår från den VA-plan som finns i översiktsplanens bilaga 2. Innehållet kommer att uppdateras och kompletteras.
- Arbetet med en dagvattenstrategi ingår i vattentjänstplanen.

- Etappindelningen för utbyggnad av det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp har inte följts i sin helhet då etapp 2 Ängback slutförts innan etapp 1 Svartå har påbörjats.

5 Sammanfattande bedömning av aktualiteten

5.1 Översiktsplanen

Huvuddokument

Översiktsplanen bedöms i stort fortfarande aktuell och fungerar som ett stöd för det kommunala arbetet men med vissa brister inom följande områden:

- Riksintressen: nytt friluftsliv, påverkansområde Villingsbergs skjutfält
- Fyra nya naturreservat
- Riktlinjer buller och översvämningar
- Vägledning om säkerhetsnivåer för bebyggelse
- Klimatrelaterade skador

Bristerna avser framför allt nya fakta/riktlinjer/beslut från instanser över den lokala nivån. Översiktsplanens riktlinjer/ ställningstaganden bedöms inte motverka dessa. Några av öp:s riktlinjer innehåller endast de nationella riktlinjerna (tex buller och säkerhetsnivåer översvämning), inga egna ställningstaganden, och dessa är därigenom inte aktuella då nya nationella riktlinjer kommit. Konsekvenserna blir att öp inte alltid kan användas som källa vid bedömning av olika ärenden.

Kravet angående klimatrelaterade skador infördes först 2018.

Bilaga 1: Bakgrund och nuläge

Nulägesbeskrivningen är ca 7 år och inte helt aktuell inom alla områden, men det bedöms inte påverka översiktsplanens ställningstaganden mer än marginellt.

Bilaga 2: Vatten och avlopp

Några projekt är genomförda och viss omprioritering har skett men bedöms i stort fortfarande som aktuell. Kommande vattentjänstplan kommer att komplettera planeringsunderlaget.

Bilaga 3: Vindkraft

Bedöms som aktuell i dagsläget men en ny bedömning får göras i förhållande till den regionala vindkraftsanalysen som väntas.

Bilaga 4: Miljökonsekvensbeskrivning

Aktuell.

Översiktsplanen bedöms fortsatt vara aktuell trots vissa avvikelser enligt ovan. Vägledning och riktlinjer är till stor del fortfarande aktuella och ger stöd för framtida utveckling.

Vid frågor som specifikt berör de områden där ny lagstiftning och nationella riktlinjer har tillkommit, hänvisas till gällande lag.

5.2 Övriga dokument

Dokument	Kommentar
Risk- och sårbarhetsanalys 2023 - 2026	Aktuell
Plan- och riktlinjer för bostadsförsörjningen 2024 - 2028	Aktuell
- Åtgärdsprogram, uppdatering 2021	Behöver uppdateras
Naturvårdsprogram	Aktuellt
Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS), tematiskt tillägg	Aktuellt
Energi- och klimatprogram	Ej antaget
Kulturmiljöprogram	Aktuellt
Vision BÄSTA Degerfors	Aktuell
Handlingsplan för tillväxt 2021-2023	Behöver uppdateras
Avfallsplan	Aktuell
Trafikplan	Behöver uppdateras
Laddinfrastrukturplan	Ej antagen

Flera av de övriga dokumenten som bedöms höra till översiktsplanarbetet är nyligen antagna och därför högst aktuella.

6 Fortsatt arbete

Under arbetet med planeringsstrategin har behov av följande uppdaterade/nya planeringsunderlag identifierats.

Riskanalys klimatrelaterade skador på bebyggda områden/klimatanpassning

Ansvar: kommunstyrelsen

Tidplan:

Budget: konsult behövs

Vattentjänstplan
Ansvar: servicenämnden/VA-enheten Tidplan: 2024 Budget: 100 tkr + eget arbete
Trafikplan/infrastruktur
Ansvar: servicenämnden Tidplan: Budget:
Agenda 2030
Ansvar: kommunstyrelsen Tidplan: Budget:
Strategisk plan för skolans lokaler
Ansvar: kultur- och utbildningsnämnden Tidplan: Budget:
Äldreplan
Ansvar: socialnämnden Tidplan: antas 2024 Budget:
Energiplan
Ansvar: kommunstyrelsen Tidplan: Budget:

En ny bedömning av översiktsplanens aktualitet görs efter nästa val 2026, eftersom en ny planeringsstrategi ska antas senast två år efter ordinarie val. Under tiden fram till dess bör planeringsunderlag enligt ovan tas fram. Nationella och regionala utredningar behöver även följas för att kommunen ska vara uppdaterad angående nya mål, strategier och riktlinjer över lokal nivå.

På sikt kommer en ny översiktsplan att behöva tas fram. Den nuvarande översiktsplanen innehåller ett stort antal riktlinjer som kan göra den svårläst. Flera av riktlinjerna hanterar dessutom andra frågor än mark- och vattenanvändning vilket kan göra översiktsplanen onödigt omfattande.

Inför ett framtida översiktsplanearbete bör möjligheten att skapa en digital, mer lättläst och tillgängligare översiktsplan undersökas.

Alla nya översikts- och regionplaner som påbörjas av kommunerna från och med den 1 januari 2027 måste vara digitala enligt beslut 2023. (PBF 2:5 C §, 2023:50). Boverket tar nu fram föreskrifter för hur översiktsplanens uppgifter ska tillgängliggöras och behandlas digitalt.